

ความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์: ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิด แห่งกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

THEFT: A COMPARATIVE STUDY OF CONCEPT OF THAI PENAL LAW AND ADINNĀDĀN IN THERAVĀDA BUDDHISM

จิระศักดิ์ สังเมฆ^{1*}
Jirasak Sungmek^{1*}

Received : 11 July 2019

Revised : 4 February 2020

Accepted : 25 August 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ในกฎหมายอาญาไทย 2) ศึกษาแนวคิดอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ภายในกรอบแนวคิด 3 ประการ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโจรกรรม และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ โดยเป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ด้านกฎหมายอาญาไทย ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญา และศึกษาเอกสารแนวคิดแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือคัมภีร์อื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ประการแรก ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดกฎหมายอาญาไทยมีการกำหนดกรอบแนวคิด 3 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด เช่น เจตนาทุจริต 2) การกำหนดลักษณะโจรกรรม เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ เช่น โทษหนักและโทษเบา ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก เป็นต้น ตามวัตถุประสงค์การศึกษาประการที่สอง ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทได้มีกรอบแนวคิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ไว้ 3 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด เช่น มีเจตนาทุจริต 2) การกำหนดลักษณะโจรกรรม เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และ 3) การกำหนด ลักษณะโทษ เช่น โทษหนักและโทษเบา และจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ประการที่สาม ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท มีความสอดคล้องในการกำหนดลักษณะความผิด เช่น มีการกำหนดลักษณะองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญ ได้แก่ “เจตนาทุจริต”

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

¹Faculty of humanities and social sciences, valaya alongkorn rajabhat university under the royal patronage, pathum thani province

*ผู้พิมพ์ประสานงาน E-mail: jrsm09@gmail.com

มีการกำหนดลักษณะโจรกรรมสอดคล้องกัน เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และการกำหนดลักษณะโทษ จะมีโทษหนักและโทษเบา ส่วนความแตกต่างที่สำคัญคือ กฎหมายอาญาไทยไม่ได้กล่าวถึง การลงโทษ หลังความตาย แต่การลงโทษตามพระไอยการลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง มีบทลงโทษที่ รุนแรง เสมือนเป็นการลงทัณฑ์คนบาปในนรกคล้ายแนวคิดแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

คำสำคัญ: ความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ กฎหมายอาญาไทย อทินนาทาน พระพุทธศาสนาเถรวาท

ABSTRACT

The objective of this research is to 1) study the concept of property crimes in Thai criminal law 2) study the concept of Adinnādān (stealing) in Theravādhā Buddhism 3) comparative analysis of Thai criminal law and Adinnādān's Concept in Theravādhā Buddhism Within the framework of 3 concepts which are 1) determining the nature of the offense 2) determining the nature of theft and 3) determining the nature of the penalty which is a documentary research relating to criminal offenses relating to Thai criminal law, including the code of Three Great Seal , Criminal law Rs 127 and the Criminal Code and study the conceptual documents of Theravādhā Buddhism such as the Tipitaka or other related scriptures.

From the study for the first objective, the study found that the concept of Thai criminal law has 3 conceptual frameworks, which are 1) defining traits such as intentional fraud 2) identifying robbery such as burglary and robbery and 3) defining punishments such as heavy and light penalties. Including the death penalty, imprisonment, etc. For the second educational purpose, the study found that concept of Theravādhā Buddhism in Theravādhā Buddhism has the framework for the offense of property in 3 characteristics which are 1) the determination of the offenses such as intent, 2) the identification of robbery, such as burglary, robbery, and 3) the determination of punishments such as severe penalties and light penalty and from the study for the third objective, the study found that the concept of Thai criminal law and the concept of solitude in Theravādhā Buddhism consistency in determining fault characteristics for example, significant characteristics are defined, such as "intent to dishonesty" with consistent robbery, such as burglary, robbery, and the setting of punishments with heavy and light penalties. The important difference is Thai criminal law does not mention punishment after death but the punishment according to the code of Three Great Seals , the robber in the law enacted have severe penalties as if punishing sinners in hell like the concept of Theravādhā Buddhism.

Keywords: Offences against property, Adinnādān, Thai criminal law, Theravādhā Buddhism

บทนำ

ความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินได้มีบทบัญญัติความผิดมาตั้งแต่สมัยกฎหมายอาญา ยุคแรก ๆ ของไทย ซึ่งความผิดลักษณะดังกล่าวได้มีปรากฏบทบัญญัติไว้ตั้งแต่สมัย “กฎหมายตราสามดวง” เช่น โจรลักเอาองค์พระพุทธรูปทอง หนัก เงิน แก้ว สัมฤทธิ์ ทองแดงหรือดีบุกแลสิ่งใด ที่เป็นรูปพระปฏิมากร ไปขาย หรือทำลายก็ดี...ส่วนโจรแลพวกมันนั้นให้ฆ่าเสีย...ฯ (ข้อ 47) เอาพระพุทธรูปไปล้างไปเผาสำรอกเอาทองคำก็ดี...ให้เอามันใส่เตาเพลิงสุบมันเสียดังมันทำแก่พระนั้น บ้าง...ฯ (ข้อ 48) เป็นต้น (กำธร เลี้ยงสัจธรรม. (บก.), 2548) ต่อมาเมื่อได้มีการพัฒนากฎหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยโดยยกเลิกกฎหมายตราสามดวงมาใช้กฎหมายฉบับใหม่แทนที่เรียกว่า “กฎหมายลักษณะอาญา” กฎหมายฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น มาตรา 288 มีบทบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดบังอาจเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยการทุจริต ทรัพย์สินนั้นจะเป็นของ ใด ๆ ผู้หนึ่งผู้ใดทั้งนั้นก็ตาม หรือผู้หนึ่งผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นแม้แต่ส่วนหนึ่งก็ตาม ถ้าแลมัน บังอาจเอาไปโดยเจ้าของเขาได้อนุญาตไซ้ ทว่าว่ามันคือโจรลักทรัพย์ มีความผิด...” ๓ เป็นต้น (หยุด แสงอุทัย, 2548) และต่อมาได้มียกเลิกกฎหมายลักษณะอาญา มาใช้ “ประมวลกฎหมายอาญา แทน” จนปัจจุบัน กฎหมายดังกล่าวได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ เช่น บทบัญญัติมาตรา 334 “ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้น กระทำความผิดฐานลักทรัพย์...” เป็นต้น (วรารณณ์ ธิติคุณ, 2552)

ความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินถือได้ว่าเป็นปัญหาอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นมา ตั้งแต่สมัยสังคมบรรพกาลซึ่งมีอารยธรรมทางศาสนาเป็นกฎเกณฑ์นำทางในการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นสำคัญ โดยเฉพาะสมัยพุทธกาลที่มีคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ห้ามมิให้ยึดถือเอาทรัพย์สิน อันเจ้าของไม่ได้ให้แล้วที่ปรากฏในทศยเบญจศีลข้อที่ 2 “อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ” แปลว่า “ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบทคือการงดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้แล้ว” และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวนี้ยังปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย เล่มที่ 1 ข้อ 91 พระวินัยปิฎก ภิกขุวิภังค์ บทบัญญัติทศยปาราชิกที่ว่า “อนึ่ง ภิกษุใด ถือเอาทรัพย์สินที่เจ้าของมิได้ให้ โดยส่วนแห่งจิตคิดจะลัก จากหมู่บ้านก็ตาม จากปากก็ตาม มีมูลค่าเท่ากับอัตราโทษที่พระราช ทัณฑ์จับใจได้แล้วประหารบ้าง จองจำบ้าง เนรเทศบ้าง บริภาษว่า ‘เจ้าเป็นโจร เจ้าเป็นคนพาล เจ้าเป็นคนหลง เจ้าเป็นขโมย’ ดังนี้ เพราะถือเอาทรัพย์สินที่เจ้าของมิได้ให้เช่นใด ภิกษุผู้ถือเอาทรัพย์สินที่ เจ้าของมิได้ให้เช่นนั้น แม้ภิกษุนี้เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้” (วิ.ม.หา.1/91/80) (มหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, 2539)

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในกฎหมายอาญา ไทยในลักษณะที่เป็นกฎเกณฑ์ทางกฎหมายอย่างหนึ่ง กับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทในลักษณะที่เป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมอย่างหนึ่ง เพื่อทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกันระหว่างแนวคิดทั้งสองภายใต้กรอบแนวคิด 3 ประการคือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโจรกรรม และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจ และเพื่อนำไปประยุกต์ปฏิบัติให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างกฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินในกฎหมายอาญาไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดอาชญากรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอาชญากรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาของไทย ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญาไทย หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกและหรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจะวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดทั้งสองภายในกรอบแนวคิด 3 ประการ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างกันระหว่างแนวคิดทั้งสอง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินในกฎหมายอาญาไทย ได้แก่ กฎหมายตราสามดวง กฎหมายอาญาลักษณะ ร.ศ.127 และประมวลกฎหมายอาญาทั้งสามฉบับกับแนวคิดอาชญากรรมแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยกำหนดกรอบแนวคิดไว้ 3 ลักษณะคือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อทราบถึงความสอดคล้องและแตกต่างกันระหว่างแนวคิดดังกล่าว จากการศึกษานี้ข้อมูลเอกสารทั้งสองแนวคิด ได้ผลการศึกษานี้ ดังนี้

1. แนวคิดกฎหมายตราสามดวงกับแนวคิดอาชญากรรม

ผลการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินระหว่างแนวคิดกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวงกับแนวคิดอาชญากรรมแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาไว้ 3 ลักษณะ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษ และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ ซึ่งมีความสอดคล้องและแตกต่างกัน ดังนี้

1.1 แนวคิดตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง แม้ว่ากฎหมายลักษณะโจรจะได้แบ่งประเภทโจรเป็น 16 ประเภทโดยกำหนดลักษณะความผิดของโจรกรรมแต่ละประเภทไว้ต่างกัน แต่มีลักษณะพื้นฐานร่วม ของความผิดเช่นเดียวกัน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดของประเภทโจรกรรมดังกล่าวนี้ มีกล่าวไว้ในตอนต้นของกฎหมายตราสามดวง สามารถพิจารณาองค์ประกอบความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ดังนี้ “1) อวหารณญ์ นำเอาซึ่งทรัพย์สินสรรพเหตุทั้งปวง 2) ของผู้อื่น 3) ด้วยใจฉ้อฉลพร้อม 4) ด้วยอะวะหาระเจตนา จัดเป็นโจรกำม...” (กำธร เลี้ยงสังธรรม, 2548)

มีความสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดลักษณะความผิด ในการพิจารณาองค์ประกอบความผิดตามแนวคิดแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ซึ่งการพิจารณาว่าจะเป็นความผิดอาชญากรรมหรือไม่นั้น จำต้องนำองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นความผิดมาพิจารณาเพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินต่อการกำหนดความผิดที่จะถือได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จขึ้นไฉนอย่างไร องค์ประกอบที่สำคัญ กล่าวคือ 1) พัสตุนผู้อื่น หวงแหวน (ปรปรีคหิต) 2) ความพยายาม (อุปกัมโม) 3) ลักมาได้ด้วยความพยายามนั้น (เตน หรือ 4) ความเป็นผู้มีอำนาจสำคัญว่าเป็นของผู้อื่นหวงแหวน (ปรปรีคหิตสยญิตา) 5) มีจิตคิดจะลัก (เอญยจิตติ) องค์ประกอบความผิดดังกล่าวนี้ เป็นเสมือนธรรมนูญแห่งการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ได้ทุกพฤติการณ์ แม้จะเป็นการทำให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหายอย่างใด ๆ ไม่ได้ ทำให้ทรัพย์เคลื่อนจากที่ตั้งก็ตาม ดังนั้น จะเห็นได้ว่าลักษณะสอดคล้องที่สำคัญของแนวคิดทั้งสอง คือ เป็นทรัพย์ของผู้อื่น มีเจตนาที่จะถือเอาทรัพย์นั้นเป็นของตน และถือเอาทรัพย์ของผู้อื่นนั้นมาในความครอบครองของตนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ถ้าเป็นองค์ประกอบความผิดตามแนวคิดพระวินัยบัญญัตินั้น มีลักษณะการกำหนดความผิดขั้นสูงไว้เป็นจำนวนทรัพย์ที่แน่นอน เช่น พระภิกษุลักทรัพย์ หรือทำลายทรัพย์ผู้อื่นให้เสียหาย ถ้าคำนวณแล้วมีค่าเกินกว่า 5 มาสกหรือ 1 บาท แล้วจะเป็นความผิดขั้นสูงสุดคือปาราชิก หมายถึงขาดจากความเป็นภิกษุในทันที ดังนั้น แต่ละฐานความผิดนั้น จะต้องพิจารณาองค์ประกอบอย่างเคร่งครัด ลักษณะความผิดตามพระวินัยบัญญัตินี้มีการกำหนดพฤติการณ์เป็นขั้นเป็นตอนว่า จำนวนเงินเท่าใด มีความผิดขนาดไหนอย่างไร ซึ่งแนวคิดในกฎหมายตราสามดวงไม่ได้บัญญัติลักษณะดังกล่าวไว้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายตราสามดวงกับแนวคิดอาชญากรรม

แนวคิด	การกำหนดลักษณะความผิด
กฎหมายตราสามดวง	มีการกำหนดองค์ประกอบของการกระทำผิด เพื่อพิจารณาว่ามีความผิดลักษณะใด โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำเป็นสำคัญ เช่น มีไถยจิต คือจิตคิดจะลัก
อาชญากรรม	มีการกำหนดองค์ประกอบของความผิด เพื่อพิจารณาว่ามีความผิดลักษณะใด โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำเป็นสำคัญ เช่น มีเจตนาลัก
ความสอดคล้อง/ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่มีลักษณะสำคัญเหมือนกันคือ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาหรือไถยจิต คือจิตคิดจะลักของผู้อื่น อันเป็นองค์ประกอบภายในที่สำคัญ แตกต่างกันที่แนวคิดกฎหมายตราสามดวงไม่ได้กำหนดองค์ประกอบความผิดไว้ให้ชัดเจนว่าประกอบด้วยพฤติการณ์อย่างไรบ้างในความผิดนั้น ๆ

1.2 การกำหนดลักษณะโจรกรรม ตามแนวคิดกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง กับแนวคิดอาชญากรรมแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ แนวคิดตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวง ได้แบ่งประเภทโจรตามลักษณะพฤติการณ์

แห่งการกระทำ เช่น โจรปล้นทรัพย์ โจรชิงทรัพย์ หรือโจรฉกฉวยทรัพย์ เป็นต้น และมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องสมโจรและสมด้วยสมโจร คือไม่ได้มีพฤติการณ์โจรโดยตรง เช่น รับซื้อของโจรหรือเผาทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ส่วนแนวคิดอทินนาทานได้แบ่งประเภทโจรกรรมไว้เป็นหมวดใหญ่ตามลักษณะแห่งกิริยาโจร มี 3 ประการ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม คือการประพฤติ เป็นโจร เช่น ลักกรรม โขก ปล้น ยักยอก เป็นต้น ส่วน 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม คือ พฤติการณ์แห่งการอุดหนุนโจรกรรม ได้แก่กิริยาที่แสวงหาทรัพย์พัสดุในทางไม่บริสุทธิ์ แม้ไม่นับเข้าในอาการเป็นโจร ถือได้ว่าเป็นอนุโลมโจรกรรมเช่นกัน 3) กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม คือ การประพฤติเคลือบแฝงเป็นอาการโจร ได้แก่ กิริยาที่ทำทรัพย์ของผู้อื่นให้สูญหายและเป็นสินใช้ตกอยู่แก่ตน มีประเภดังนี้ 1) ผลาญ ได้แก่ กิริยาทำอันตรายแก่ทรัพย์ของผู้อื่น เช่น คิดบงร้ายทรัพย์ผู้อื่น ด้วยลอบฆ่าสัตว์พาหนะ หรือ ลอบเผากองข้าวในนา เป็นต้น ข้อนี้ ถึงทำด้วยเจตนาไม่เป็นโจร ก็ให้ผลแก่เจ้าของทรัพย์เช่นกัน จึงมีโทษแก่ผู้กระทำ 2) หยิบฉวย ได้แก่กิริยาที่ถือเอาทรัพย์พัสดุของผู้อื่นด้วยความมั่งง่าย เช่น บุตรหลานผู้ประพฤติเป็นพาล เอาทรัพย์ของมารดาบิดา ป่วยตายหายไปใช้เสีย ด้วยถือว่าเป็นของมารดาบิดาและญาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายตราสามดวงกับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโจรกรรม
กฎหมายตราสามดวง	มีการกำหนดลักษณะโจรกรรม 3 ประการ คือ 1) องค์กรโจร 2) สมโจร และ 3) สมด้วยสมโจร
อทินนาทาน	มีการกำหนดลักษณะโจรกรรม 3 ประการ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม 3) กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ 1) มีการกำหนดลักษณะโจรกรรมตามพฤติการณ์ของการกระทำว่าอยู่ในลักษณะโจรประเภทใด เช่น แนวคิดองค์กรโจรกับแนวคิดกิริยาแห่งโจรกรรม เป็นการกำหนดลักษณะโจรกรรมโดยตรง ส่วนโจรกรรมประเภทอื่น ๆ เพียงแต่มีลักษณะคล้าย ๆ พฤติกรรมของโจร เช่น แนวคิดสมด้วยสมโจรสอดคล้องกับกิริยาอนุโลมโจรกรรมแห่งแนวคิดอทินนาทาน คือ รับซื้อให้การสนับสนุนผู้กระทำโจรกรรมมา เช่น รับซื้อของโจรในกฎหมายตราสามดวง 2) ทั้งสองแนวคิดถือว่ามนุษย์สามารถ ลักเอาไปได้เช่นกัน ถือว่าเป็นทรัพย์อย่างหนึ่ง เรียกว่า สวิญญานกทรัพย์ คือทรัพย์มีวิญญาณครองหรือมีชีวิต

1.3 การกำหนดลักษณะโทษ แนวคิดตามกฎหมายลักษณะโจรในกฎหมายตราสามดวงได้แยกลักษณะโทษเป็นโทษหนักโทษเบาถึง 4 อันดับ คือ อุกฤษฏ์โทษ มหันตโทษหรือครุโทษ มัชฌิมโทษ และลหุโทษ ซึ่งมีหลักแนวคิดที่สอดคล้องกับการกำหนดลักษณะโทษตามแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้กำหนดโทษไว้ 2 ประเภท คือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) และ 2) โทษเบา

(ลหุโทษ) โดยมีหลักแห่ง การกำหนดโทษไว้ 4 ประการ คือ (1) หลักแห่งวัตถุ เช่นวัตถุมีค่ามาก (2) หลักแห่งบุคคล เช่น บุคคลมีคุณมาก (3) หลักแห่งเจตนา เช่นมีเจตนาแรงกล้า และ (4) หลักแห่งประโยชน์ เช่นใช้ความพยายามมากในการลัก เช่นทำร้ายเจ้าของทรัพย์

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายตราสามดวงกับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโทษ
กฎหมายตราสามดวง	มีการกำหนดลักษณะโทษ 4 อันดับ คือ 1) อุกฤษฎ์โทษ 2) มหันตโทษ และครุโทษ 3) มัชฌิมโทษ และ 4) ลหุโทษ
อทินนาทาน	มีการกำหนดลักษณะโทษโดยพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำคือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) 2) โทษเบา (ลหุโทษ) และการกำหนดโทษ โดยต้องรับผิดชอบในรอก หลังจากผู้กระทำความผิดเสียชีวิตไปแล้ว คือ ต้องชดใช้ความผิดในรอกตามความหนักเบาของกรรมหรือการกระทำ
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	1) ความสอดคล้อง คือมีการกำหนดลักษณะโทษหนักและโทษเบา เหมือนกัน แม้จะมีการกำหนดระดับโทษต่างกัน ในกฎหมายตราสามดวง จะมีครุโทษ และลหุโทษด้วยเช่นกัน 2) ความแตกต่าง คือ กฎหมายตราสามดวงไม่มีการกำหนดโทษ หลังความตายเหมือนแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท

2. แนวคิดกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ระหว่างแนวคิดกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิด 3 ประการ คือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโจรกรรม และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ ที่มีความสอดคล้องและความแตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

2.1 การกำหนดลักษณะความผิด แนวคิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ตามมาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลควรรับอาญาต่อเมื่อมันได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลา ที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้...” บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบททั่วไปที่ใช้กับการกระทำความผิดทุกกรณีที่กฎหมายได้บัญญัติไว้รวมทั้งความผิดต่อการประทุษร้ายต่อทรัพย์ ของบุคคลอื่นด้วย เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานดังกล่าวดำเนินตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 288 มีบทบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดบังอาจเอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยการทุจริต ทรัพย์นั้น จะเป็นของผู้หนึ่งผู้ใดทั้งนั้นก็ตาม หรือผู้หนึ่งผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพย์นั้นแม้แต่ส่วนหนึ่งก็ตาม ถ้าแลมัน บังอาจเอาไปโดยเจ้าของเขามีได้อนุญาตไซ้ร ทำนว่ามันคือโจรลักทรัพย์ มีความผิด...” องค์ประกอบ ฐานลักทรัพย์มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) มีการเอาไป 2) เป็นทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของ รวมอยู่ด้วย 3) เจ้าของมิได้อนุญาต 4) มีเจตนาทุจริต จะเห็นได้ความผิดเรื่องการลักทรัพย์ ทั้งสอง แนวคิดมีความสอดคล้องกันด้านการกำหนดลักษณะความผิด คือต้องมียุติประสงค์ประกอบอื่น ๆ สมบูรณ์ จึงถือได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมีความผิด (หยุด แสงอุทัย, 2548) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพิจารณา

องค์ประกอบความผิดตามแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ว่าการจะเป็นความผิดได้นั้นจำต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ กล่าวคือ 1) พัสตอันผู้อื่นหวงแหน (ปรปรีคหิต) 2) ความพยายาม (อุปกโม) 3) ลักมาได้ด้วยความพยายามนั้น (เตน หรือ) 4) ความเป็นผู้มีความสำคัญว่าเป็นของอันผู้อื่นหวงแหน (ปรปรีคหิตสญญิตา) 5) มีจิตคิดจะลัก (เอญยจิตต์) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2544) องค์ประกอบความผิดดังกล่าวนี้ เป็นเสมือนธรรมนูญแห่งการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ได้ทุกพฤติการณ์ แม้จะเป็นการทำให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหาย อย่างไรก็ดี ไม่ได้ทำให้ทรัพย์เคลื่อนจากที่ตั้งก็ตาม

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะความผิด
กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127	1. มีบทบัญญัติกฎหมาย คือ ต้องกระทำความผิดอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ 2. มีองค์ประกอบความผิด คือ การกระทำความผิดแต่ละฐานนั้นว่าเป็นความผิดฐานใด
อทินนาทาน	มีการกำหนดองค์ประกอบของความผิด เพื่อพิจารณาว่ามีความผิดลักษณะใด โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำเป็นสำคัญ
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่มีลักษณะสำคัญเหมือนกันคือ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาหรือไถยจิต จิตคิดจะลักของผู้อื่น อันเป็นองค์ประกอบภายในที่สำคัญ 2. ความผิดฐานลักทรัพย์ ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 กับแนวคิดอทินนาทาน มีการกำหนดการกระทำผิดไว้ชัดเจนเช่นกัน ว่าพฤติการณ์แบบไหนเป็นอย่างไร เช่นลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือ อาบัติปาราชิก อาบัติอุลลัจจัยตามหลักอทินนาทาน

2.2 การกำหนดลักษณะโจรกรรม แนวคิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ได้แบ่งลักษณะโจรกรรมเป็นฐาน 8 ฐาน คือ 1) การลักทรัพย์ 2) การวิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และฐานสลัด 3) การกรรโชก 4) การฉ้อโกง 5) การยักยอกอันต้องอาญา 6) รับของโจร 7) การทำให้เสียทรัพย์ และ 8) การบุกรุก มีความสอดคล้องกับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยมีสาระสำคัญเหมือนกัน กล่าวคือแนวคิดอทินนาทานก็ได้แบ่งลักษณะโจรกรรมไว้เป็นหมวดใหญ่ตามลักษณะแห่งกิริยาโจร โดยอาการ 3 ประการ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม คือการประพฤติดังโจร เช่น ลัก ปล้น ยักยอก เป็นต้น 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม คือการอันเป็นอุปายอุดหนุนโจรกรรม เช่น รับซื้อของโจร เป็นต้น และ 3) กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม คือการประพฤดิเคลือบแฝงเป็นอาการแห่งโจร เช่น ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นให้เสียหาย เป็นต้น (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2538) ซึ่งแนวคิดทั้งสองมีส่วนสอดคล้องกันในลักษณะที่ว่าได้มีกำหนดลักษณะ

ของโจรกรรมไว้ว่ามีพฤติกรรมแบบใดอย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์แต่ละฐานความผิดแม้จะกำหนดไว้แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 กับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโจรกรรม
กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127	การกำหนดลักษณะโจรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์แบ่งออกเป็น 8 ฐาน คือ 1) การลักทรัพย์ 2) การฉ้อโกงทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ และฐานโจรสลัด 3) การกรรโชก 4) การฉ้อโกง 5) การยักยอกอันต้องอาญา 6) การรับของโจร 7) การทำให้เสียทรัพย์ และ 7) การบุกรุก
อทินนาทาน	มีการกำหนดลักษณะโจรกรรม 3 ประการ ใหญ่ ๆ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม และ 3) กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดลักษณะโจรกรรมตามพฤติการณ์ของการกระทำว่าอยู่ในลักษณะโจรกรรมประเภทใด และถึงแม้ว่าจะไม่ได้จัดแบ่งประเภทโจรกรรมตรงกัน แต่มีความสอดคล้องกันโดยที่สามารถอนุโลมเข้ากันได้ เช่น การลักทรัพย์ การฉ้อโกงทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ และฐานโจรสลัด การกรรโชก การฉ้อโกง การยักยอกอันต้องอาญา จัดอยู่ในกิริยาแห่งโจรกรรม การรับของโจร จัดอยู่ใน กิริยาอนุโลมโจรกรรม และการทำให้เสียทรัพย์ จัดอยู่ใน กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม ความแตกต่าง คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม ความผิดฐานบุกรุกกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หมายถึง ทั้งบุกรุกเพื่อยึดครองมาเป็นของ ๆ ตน และการบุกรุกที่เป็นเพียงรบกวนสิทธิของเจ้าของสถานที่ก็ถือว่าผิดฐานบุกรุกแล้ว ส่วนแนวคิดอทินนาทาน หมายถึง การบุกรุกเพื่อครอบครองสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นมาเป็นของ ๆ ตนเท่านั้น 2)กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ได้บัญญัติความผิดลักษณะการลักตัวบุคคลไปเพื่อเรียกค่าไถ่ ไว้ในความผิดต่อเสรีภาพ ส่วนแนวคิดอทินนาทานถือว่ามนุษย์เป็นทรัพย์ชนิดหนึ่งเรียกว่า สวิญญานกทรัพย์ สามารถลักเอาได้เช่นกัน

2.3 การกำหนดลักษณะโทษ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มีการกำหนดลักษณะโทษเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ไว้ 6 สถาน คือ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) ปรับ 4) ให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด 5) ให้อภัยโทษ และ 6) ให้เรียกประกันทัณฑ์บน ซึ่งจะมีโทษหนักเบาเป็นลำดับ มีการแจกจ่ายโทษรัดกุมมากกว่า มีทางเลือกในการลงโทษได้มากขึ้น บางฐานความผิดมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ เช่น ความผิดฐาน ลักทรัพย์ (มาตรา 288) บางฐานความผิดให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการพิพากษาลงโทษเช่น โทษจำคุกจนตายหรือให้จำคุกตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจนถึง 20 ปี หรือ

ประหารชีวิต หรือจำคุกจนตลอดชีวิต (มาตรา 301) บางฐานความผิดกำหนดโทษขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ เช่นความผิดที่เป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงหรือลักปล้นทรัพย์หรือสัตว์พาหนะผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ “สามปีขึ้นไปจนถึงเจ็ดปี” และให้ปรับตั้งแต่ “ร้อยบาทขึ้นไปจนถึงพันบาท” (มาตรา 296) บางฐานความผิดกำหนดโทษขั้นสูงไว้ เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษ “จำคุกไม่เกินกว่าสามปี แลให้ปรับไม่เกินกว่าห้าร้อยบาท” (มาตรา 288) มีความสอดคล้องกันในลักษณะโทษกว้าง ๆ กับการกำหนดลักษณะโทษตามแนวคิดอทินนาทาน ซึ่งได้กำหนดลักษณะโทษดังกล่าว มี 2 ประเภท คือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) และ 2) โทษเบา โดยมีหลักแห่งการกำหนดโทษไว้ 4 ประการ คือ (1) หลักแห่งวัตถุ เช่น ทรัพย์มีค่ามากหรือน้อย (2) หลักแห่งบุคคล เช่นบุคคลมีคุณมากหรือน้อย (3) หลักแห่งเจตนา เช่นมีเจตนาแรงกล้าหรือไม่ และ (4) หลักแห่งประโยชน์ คือ ความพยายามให้ได้ ทรัพย์มา เช่นทำร้ายหรือฆ่าเจ้าของทรัพย์

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ได้บัญญัติถึงวิธีการพิจารณาการกำหนดโทษที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งมีความแตกต่างกับแนวคิดอทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท กล่าวคือ 1) เหตุยกเว้นโทษ หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำการอันเป็นความผิดอาญาแล้ว แต่กฎหมายยกเว้นการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น เช่น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น 2) เหตุลดหย่อนโทษหรือเหตุเพิ่มโทษ หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำความผิดอาญาและมีโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำ แต่กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำควรได้รับการลดหย่อนโทษหรือควรเพิ่มโทษ 3) อายุความพ้นโทษ หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำความผิดอาญาแล้ว แต่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้กระทำความผิดนั้นไม่ต้องรับโทษเมื่อล่วงเลยเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ 4) ความผิดอันยอมความได้ หมายถึง ถ้าผู้กระทำให้เสียหายยินยอมตามที่ผู้เสียหายเรียกร้อง การฟ้องร้องทางศาลก็จะรับไป

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 กับแนวคิดอทินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโทษ
กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127	1. การกำหนดลักษณะโทษ มี 6 สถาน คือ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) ปรับ 4) ให้อยู่ภายในเขตกำหนด 5) ริบทรัพย์ และ 6) เรียกประกันทัณฑ์บน 2. การกำหนดโทษลักษณะพิเศษ คือ 1) เหตุยกเว้นโทษ 2) เหตุลดหย่อนโทษหรือเหตุเพิ่มโทษ 3) อายุความพ้นโทษ 4) ความผิดยอมความได้
อทินนาทาน	มีการกำหนดลักษณะโทษโดยพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำ คือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) 2) โทษเบา (ลหุโทษ) และการกำหนดโทษโดยต้องรับผิดในนรก หลังจากผู้กระทำความผิดเสียชีวิตไปแล้ว คือ ต้องชดใช้ความผิดในนรกตามความหนักเบาของการกระทำ/กรรม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโทษ
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดโทษหนักและโทษเบาเหมือนกัน แม้จะมีการกำหนดระดับโทษต่างกัน ความแตกต่าง คือ 1) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มีการกำหนดลักษณะโทษ 6 สถานอย่างละเอียดแต่ละความผิด ไม่มีการกำหนดโทษหลังความตายเหมือนและไม่มีการกำหนดลักษณะโทษเหมือนแนวคิดทินนาทานที่กำหนดโทษไว้กว้างๆคือโทษหนักเบา แต่ถ้าโทษตามพระวินัยบัญญัติแนวคิดทินนาทานจะกำหนดไว้ชัดเจน เช่น โทษหรืออาบัติปาราชิก อาบัติทุกกฏ เป็นต้น 2) แนวคิดทินนาทานไม่มีการกำหนดลักษณะโทษลักษณะพิเศษ แต่ก็อาจอนุโลมเข้ากันได้กับเหตุยกเว้นโทษ และเหตุลดหย่อนโทษ เนื่องด้วยการพิจารณาจาก เจตนาเป็นองค์ประกอบสำคัญ

3. แนวคิดประมวลกฎหมายอาญากับแนวคิดทินนาทาน

แนวคิดความผิดอาญาเกี่ยวกับทรัพย์ระหว่างแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดทินนาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดในเรื่องเปรียบเทียบไว้ 3 ประการคือ 1) การกำหนดลักษณะความผิด 2) การกำหนดลักษณะโทษกรรม และ 3) การกำหนดลักษณะโทษ เพื่อศึกษาความสอดคล้องและความแตกต่างกัน สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

3.1 การกำหนดลักษณะความผิด ตามแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยได้กำหนดลักษณะความผิดตามพฤติการณ์แห่งการกระทำว่าเข้าลักษณะความผิดหรือไม่อย่างไรนั้นจะต้องมีองค์ประกอบความผิดที่ชัดเจน ดังเช่นบทบัญญัติตาม มาตรา 334 ว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์...” ซึ่งองค์ประกอบฐานลักทรัพย์นี้มีองค์ประกอบความผิดที่สำคัญคือ (1) มีการเอาไป (2) เป็นทรัพย์ของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย (3) เจ้าของมิได้อนุญาต และ (4) มีเจตนาทุจริต ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพิจารณาองค์ประกอบความผิดตามแนวคิดทินนาทาน ว่าจะจะเป็นความผิดหรือไม่นั้น ต้องนำองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นความผิดมาพิจารณาเพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินต่อการกำหนดความผิดที่จะถือได้ว่าเป็นความผิดสำเร็จขั้นไหน อย่างไร เช่นตามแนวคิดทินนาทาน กำหนดลักษณะความผิดของการลักทรัพย์ไว้ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) พัสตอันผู้อื่นหวงแหน (ปรปรีคหิต) 2) ความพยายาม (อุปกโม) 3) ลักมาได้ด้วยความพยายามนั้น (เตน หรือ) 4) ความเป็นผู้มีมีความสำคัญว่าเป็นของอันผู้อื่นหวงแหน (ปรปรีคหิตสณฺญตา) 5) มีจิตคิดจะลัก (เถยยจิตฺต) องค์ประกอบความผิดดังกล่าวนี้ เป็นเสมือนธรรมนูญแห่งการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อทรัพย์ได้ทุกพฤติการณ์ แม้จะเป็นการทำให้ทรัพย์ของผู้อื่นเสียหายอย่างใด ๆ ไม่ได้ทำให้ทรัพย์เคลื่อนจากที่ตั้งแห่งทรัพย์ ก็ตาม จะเห็นได้ว่าความผิดเรื่องการลักทรัพย์ ทั้งสองแนวคิดมีความสอดคล้องกันเรื่อง การกำหนดลักษณะความผิด คือต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ สมบูรณ์ จึงถือได้ว่าการกระทำดังกล่าวมีความผิด

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอหินนาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะความผิด
ประมวลกฎหมายอาญาไทย	1. มีบทบัญญัติกฎหมาย คือ ต้องกระทำความผิดอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด และกำหนดโทษไว้ 2. มีองค์ประกอบความผิด คือ การกระทำความผิดแต่ละฐานนั้นว่าเป็นความผิดฐานใด จะมีองค์ประกอบของความผิดที่ได้กำหนดไว้เป็นกรณี ๆ ไป
อหินนาทาน	มีการกำหนดองค์ประกอบความผิด เพื่อพิจารณาว่ามีความผิดลักษณะใด โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการกระทำเป็นสำคัญ
ความสอดคล้อง/ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ 1) มีการกำหนดองค์ประกอบความผิดที่มีลักษณะสำคัญเหมือนกันคือ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนาหรือโดยจิต จิตคิดจะลักของผู้อื่น อันเป็นองค์ประกอบภายในที่สำคัญ 2) แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทย เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ จะบัญญัติไว้ชัดเจนว่าลักษณะพฤติการณ์แบบไหน เป็นความผิดฐานอะไร มีโทษอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดอหินนาทานเช่นกัน ที่มีการกำหนดการกระทำความผิดไว้ว่าพฤติการณ์แบบไหนผิด อาทิ ปาราชิก อาบัติอุลลัจจัย หรืออาบัติทุกกฏ

3.2 การกำหนดลักษณะโจรกรรม ตามประมวลกฎหมายอาญาไทยได้จำแนกลักษณะโจรกรรมเป็นฐานความผิดเหมือนกับกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 เช่นกัน แต่โดยสาระสำคัญของแต่ละฐานความผิดนั้น จะกำหนดกิริยาอาการหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำอย่างใด ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดความผิดฐานนั้น ๆ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ได้กำหนดลักษณะโจรกรรมเป็นฐานความผิด 12 ฐาน คือ 1) ความผิดฐานลักทรัพย์ 2) ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ 3) ความผิดฐานกรรโชก 4) ความผิดฐานริดทรัพย์ 5) ความผิดฐานชิงทรัพย์ 6) ความผิดฐานปล้นทรัพย์ 7) ความผิดฐานฉ้อโกง 8) ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ 9) ความผิดฐานยักยอก 10) ความผิดฐานรับของโจร 11) ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และ 12) ความผิดฐานบุกรุก ซึ่งการกำหนดลักษณะโจรกรรมดังกล่าว มีสาระสำคัญสอดคล้องกัน กล่าวคือ แนวคิดอหินนาทานก็ได้แบ่งลักษณะโจรกรรมไว้เป็นหมวดใหญ่ตามลักษณะแห่งกิริยาโจรมี 3 ประการ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม คือการประพฤติเป็นโจร เช่น ลัก กรรโชก ปล้น 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม คือการอันเป็นอุบายอุดหนุนโจรกรรม เช่น รับซื้อของโจร เป็นต้น 3) กิริยาเป็นฉวยาโจรกรรม คือการประพฤติเคลือบแฝงเป็นอาชญากรแห่งโจร เช่นการทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น

จากการศึกษา พบว่าแนวคิดทั้งสองมีความสอดคล้องกันในลักษณะที่ว่าได้มีกำหนดลักษณะของโจรกรรมไว้ว่ามีพฤติกรรมแบบใดอย่างไร จึงจะเรียกได้ว่าเป็นการลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ยักยอกทรัพย์ หรือปล้นทรัพย์ แต่ละฐานความผิดแม้จะกำหนดไว้แตกต่างกัน แต่ก็สามารถสงเคราะห์ลงในประเภทของทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ เช่น การลักทรัพย์ เป็นการนำทรัพย์ที่สามารถเคลื่อนที่ไปกับตัวผู้ลักได้ แต่มีความแตกต่างกันเรื่องความผิดฐานบุกรุกตรงที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่เคลื่อนที่ได้ โดยที่ตามแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทย การบุกรุกตามฐานความผิดต้องมีเจตนาเข้าไปรบกวนความสงบสุขของเจ้าของสถานที่ แม้ไม่ได้บุกรุกเพื่อยึดเอาอสังหาริมทรัพย์นั้น มาเป็นของตนเองก็ตาม ถือว่ามีความผิดฐานบุกรุกแล้ว ต่างกับแนวคิดอรรถาธิบายเกี่ยวกับประเด็นนี้เช่น การต่อเอาทรัพย์ของผู้อื่น ต้องเป็นการเข้าไปในพื้นที่ของบุคคลอื่นโดยมีเจตนาเพื่อจะต่อเอาทรัพย์นั้นมาเป็นของตนเอง แต่ถ้าเพียงเข้าไปในพื้นที่ของบุคคลอื่นเพียงอย่างเดียวไม่มีเจตนาเอาอสังหาริมทรัพย์นั้นมาเป็นของตน ก็ไม่มีความผิดตามแนวคิดอรรถาธิบาย

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอรรถาธิบาย

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโจรกรรม
ประมวลกฎหมายอาญาไทย	มีการกำหนดลักษณะโจรกรรมเป็น 12 ฐาน 1) การลักทรัพย์ 2) การวิ่งราวทรัพย์ 3) การกรรโชก 4) การริดทรัพย์ 5) การชิงทรัพย์ 6) การปล้นทรัพย์ 7) การฉ้อโกง 8) การโกงเจ้าหนี้ 9) การยักยอก 10) การรับของโจร 11) การทำให้เสียทรัพย์ และ 12) การบุกรุก
แนวคิดอรรถาธิบาย	มีการกำหนดลักษณะโจรกรรม เป็น 3 ประการ ใหญ่ ๆ คือ 1) กิริยาแห่งโจรกรรม 2) กิริยาอนุโลมโจรกรรม 3) กิริยาเป็นฉายาโจรกรรม
ความสอดคล้อง/ ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดลักษณะโจรกรรมตามพฤติการณ์ของการกระทำอยู่ในลักษณะโจรกรรมประเภทใด และถึงแม้ว่าจะไม่ได้จัดแบ่งประเภทโจรกรรมตรงกัน แต่มีความสอดคล้องกันโดยที่โดยที่สามารถอนุโลมเข้ากันได้กับแนวคิดอรรถาธิบาย คือ 1) การลักทรัพย์ การวิ่งราวทรัพย์ การกรรโชก การริดทรัพย์ การชิงทรัพย์ การปล้นทรัพย์ การฉ้อโกง การโกงเจ้าหนี้ การยักยอก จัดอยู่ในกิริยาแห่งโจรกรรม การรับของโจร จัดอยู่ในกิริยาอนุโลมโจรกรรม และ การทำให้เสียทรัพย์ จัดอยู่ในกิริยาเป็นฉายาโจรกรรม ความแตกต่าง คือ 1) โจรกรรม ความผิดฐานบุกรุก ตามแนวคิดประมวลกฎหมายอาญา คือ การบุกรุกเพื่อยึดครองมาเป็นของตน และการบุกรุกที่เป็นเพียงรบกวนสิทธิของเจ้าของสถานที่ก็ถือว่าผิด ฐานบุกรุกแล้ว ส่วนแนวคิดอรรถาธิบายคือการบุกรุกเพื่อครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของบุคคลอื่นมาเป็นของ ๆ ตนเท่านั้น 2) ประมวลกฎหมายอาญามนุษย์ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์ แต่จัดความผิดนี้ไว้ในความผิดต่อเสรีภาพ เช่นจับตัวไปเรียกค่าไถ่ แนวคิดอรรถาธิบาย ถือว่ามนุษย์เป็นสวัญญาณทรัพย์ประเภทหนึ่งสามารถลักได้

3.3 การกำหนดลักษณะโทษ ตามแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดลักษณะโทษสอดคล้องกับแนวคิดอาทินาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยที่มีการกำหนดโทษหนักและโทษเบาเหมือนกัน แต่แตกต่างกันที่แนวคิดประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดลักษณะโทษเกี่ยวกับความผิดต่อทรัพย์ไว้ 5 ประการ แม้ไม่ได้แบ่งแยกประเภทโทษ เป็นหมวดใหญ่ ๆ เหมือนกับแนวคิดอาทินาทาน แต่ได้แบ่งแยกโทษหนักโทษเบา ผนวลลงไว้กับฐานความผิดฐานนั้น ๆ คือ 1) โทษประหารชีวิต 2) โทษจำคุก 3) โทษกักขัง 4) โทษปรับ และ 5) โทษริบทรัพย์ บางฐานความผิดมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ (ปอ.มาตรา 334) บางฐานความผิดมีโทษจำคุกหรือโทษปรับโดยให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการพิพากษาลงโทษ (ปอ.มาตรา 341) บางฐานความผิดกำหนดโทษขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ เช่นความผิดที่เป็นการกระทำความผิดต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่มีผู้อาศัยพลกรรมไว้สำหรับกรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ “สามปีถึงสิบปี” และปรับตั้งแต่ “หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท” (ปอ.มาตรา 335) บางฐานความผิดกำหนดโทษขั้นสูงไว้ เช่น จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท (ปอ.มาตรา 352) และบางฐานความผิดกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ (ปอ.มาตรา 349,350) ส่วนแนวคิดอาทินาทาน ได้กำหนดลักษณะโทษไว้ 2 ประเภทใหญ่ คือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) 2) โทษเบา (ลหุโทษ) มีหลักแห่งการพิจารณาเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิดไว้ 4 ประการ คือ (1) หลักแห่งวัตถุ คือ ทรัพย์มีค่ามากหรือน้อย (2) หลักแห่งบุคคล คือ บุคคลมีคุณมากหรือน้อย (3) หลักแห่งเจตนา คือมีเจตนาแรงกล้าหรือเจตนาอ่อน และ (4) หลักแห่งประโยชน์ คือความพยายามให้ได้ทรัพย์มาก เช่นทำร้ายหรือฆ่าเจ้าของทรัพย์หรือไม่เพียงใด

อนึ่ง แนวคิดในประมวลกฎหมายอาญาไทย ยังได้บัญญัติบทลงโทษที่มีความชัดเจนมากกว่าแนวคิดอาทินาทาน โดยมีแนวคิดแห่งการกำหนดโทษหนักเอาไว้สำหรับการลักทรัพย์บางกรณีซึ่งจะมีความรุนแรงกว่าการลักทรัพย์ทั่วไป เช่น การลักทรัพย์ของนายจ้างหรือของผู้ที่เช่าจ้างหรือฉ้อโกงเอาเปรียบแก่คนอายุน้อยซึ่งยังอ่อนแก่ความรู้ หรือเอาเปรียบแก่คนที่วิกลจริต ทรัพย์ที่ลักเป็นของทางราชการ หรือทรัพย์สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้สอยร่วมกันหรือทรัพย์ในทางศาสนา เป็นต้น และได้มีหลักของการพิจารณาเกี่ยวกับโทษไว้พิเศษ เช่น 1) เหตุยกเว้นโทษ หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำการอันเป็นความผิดอาญาแล้ว แต่กฎหมายยกเว้นการลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น เช่น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น ตามบทบัญญัติมาตรา 67 เป็นต้น 2) เหตุลดหย่อนโทษหรือเหตุเพิ่มโทษ 3) อายุความพ้นโทษ หมายถึง ผู้กระทำได้กระทำความผิดอาญาแล้ว แต่ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด 4) ความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้กระทำให้เสียหายยินยอมตามที่ผู้เสียหายเรียกร้อง การฟ้องร้องทางศาลก็จะจบไป

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบแนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดอตินานาทาน

แนวคิด	การกำหนดลักษณะโทษ
ประมวลกฎหมายอาญาไทย	1. การกำหนดลักษณะโทษ 5 ประการ คือ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) กักขัง 4) ปรับ และ 5) ริบทรัพย์สิน 2. การกำหนดโทษลักษณะพิเศษ คือ 1) เหตุยกเว้นโทษ 2) เหตุลดหย่อนโทษหรือเหตุเพิ่มโทษ 3) อายุความพ้นโทษ 4) ความผิดอันยอมความได้
แนวคิดอตินานาทาน	มีการกำหนดลักษณะโทษโดยพิจารณาพฤติการณ์ของการกระทำ คือ 1) โทษหนัก (ครุโทษ) 2) โทษเบา (ลหุโทษ) และการกำหนดโทษโดยต้องรับผิดชอบในรกร หลังจากผู้กระทำความผิดเสียชีวิตไปแล้ว คือ ต้องชดใช้ความผิดในรกรตามขุนรกรตามความหนักเบาของการกระทำ
ความสอดคล้อง/ความแตกต่าง	ความสอดคล้อง คือ มีการกำหนดโทษหนักและโทษเบาเหมือนกัน แม้จะมีการกำหนดระดับโทษต่างกัน ความแตกต่าง คือ 1) แนวคิดประมวลกฎหมายอาญาไทย ได้กำหนดลักษณะโทษไว้กว้าง ๆ คือ โทษหนัก-เบา ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มีการกำหนดลักษณะโทษไว้ 5 ประการ 2) ประมวลกฎหมายอาญาไทย ไม่มีการกำหนดโทษหลังความตาย 3) แนวคิดอตินานาทานไม่มีการกำหนดลักษณะโทษลักษณะพิเศษ แต่ก็อาจอนุมานเข้ากันได้กับเหตุยกเว้นโทษและเหตุลดหย่อนโทษ เนื่องด้วยการพิจารณาจาก เจตนาเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยแนวคิดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินแห่งกฎหมายอาญาไทยทั้งสามฉบับซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างหนึ่งกับแนวคิดอตินานาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาทซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งผลการศึกษา สรุปได้ว่าแนวคิดกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างกฎหมายอาญาเป็นแนวคิดที่ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุมสังคมเชิงพฤติกรรมเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่เป็นผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ซึ่งผู้วิจัยได้นำกฎหมายอาญาไทยทั้งสามฉบับมาเปรียบเทียบนั้น เพื่อให้เห็นพัฒนาการทางกฎหมายที่เกิดขึ้นว่าการที่กฎหมายได้ถูกพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขนั้น ก็เพื่อให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญเพื่อปิดช่องโหว่ทางกฎหมายที่ไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำผิดได้ถ้าไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจน ว่า “การกระทำนั้นเป็นความผิด” ซึ่งโดยสาระสำคัญแล้ว แนวคิดแห่งกฎหมายอาญาไทยมีความสอดคล้องกับแนวคิดอตินานาทานแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ว่า “การลักทรัพย์หรือพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามที่เป็นการถือเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่เขาไม่ได้ให้แล้วนั้น เป็นความผิด” แต่มีความแตกต่างที่กฎหมายอาญาไทยควบคุม

การกระทำของมนุษย์เชิงพฤติกรรมภายนอกเป็นสำคัญ ส่วนแนวคิดอภิปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้พัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างเป็นระบบครอบคลุมทั้งด้านศีล ซึ่งเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ด้านสมาธิ ซึ่งเป็นการฝึกอบรมมโนจิตใจให้มีความมั่นคงตั้งมั่น และปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกพัฒนาทักษะทางความคิด เพื่อให้เข้าใจวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีสังคมที่กลมกลืนหลายประการ อีกทั้งศาสนาถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของสังคมมาช้านาน ศีลธรรมทางศาสนาเป็นเรื่องของการขัดเกลาหล่อหลอมพฤติกรรมมนุษย์มาต่อเนื่องจนกระทั่งปัจจุบัน แม้จะมีกฎหมายเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ โดยมีจุดหมายเดียวกันคือ เพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาให้เห็นความสอดคล้องและแตกต่างกันระหว่างแนวคิดกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท ได้แก่ “ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย: เปรียบเทียบแนวคิดกฎหมายอาญาไทยกับแนวคิดปาณาติบาตแห่งพระพุทธศาสนาเถรวาท” เพื่อศึกษาความสอดคล้องและแตกต่างกันระหว่างแนวคิดทั้งสอง

เอกสารอ้างอิง

- กำธร เลี้ยงสังธรรม, (บก.). (2548). **กฎหมายตรา ๓ ดวง เล่ม ๒**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2544). **ปฐมสมันตปาสาทิกาแปล เล่ม ๒**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2538). **เบญจศีลและเบญจธรรม**. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วรารมณ์ คริสณ. (2552). **ประมวลกฎหมายอาญา**. กรุงเทพฯ: วิทิตพัฒน์.
- หยุด แสงอุทัย. (2548). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.